

немачка
сарадња
DEUTSCHE ZUSAMMENARBEIT

Sprovedeno od strane:

giz Deutsche Gesellschaft
für Internationale
Zusammenarbeit (GIZ) GmbH

Република Србија
Министарство туризма и
омладине

25 GODINA
NEMAČKO-SRPSKE
RAZVOJNE SARADNJE

КАКО ДО ПРОЦЕНЕ ПОТРЕБА МЛАДИХ ИСКУСТВО И НАУЧЕНЕ ЛЕКЦИЈЕ КАНЦЕЛАРИЈА ЗА МЛАДЕ

МЛАДИ ЗА ЗАЈЕДНИЦУ.
ЗАЈЕДНИЦА ЗА МЛАДЕ.

ИЗДАВАЧ

Министарство туризма и омладине Републике Србије и
Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH
Жоржа Клемансоа 19, 11000 Београд, Србија
у име Министарства за економску сарадњу и развој Немачке (БМЗ)

ЗА ИЗДАВАЧА

Министарство туризма и омладине Републике Србије
Ивана Антонијевић
Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH
Марија Радовановић Никлановић

АУТОРКА

Милица Шкиљевић

УРЕДНИЦЕ

Слађана Јовић
Јелена Јанакиевска

РЕЦЕНЗИЈА

Снежана Клашња
Марија Ивковић Тркуља
Марија Радовановић Никлановић
Кристијане Фрише
Слађана Јовић

ЛЕКТУРА И КОРЕКТУРА

Славица Цветановић и Јелена Стојановић Ђумић

ДИЗАЈН И ПРИПРЕМА ЗА ШТАМПУ

Executive Group

ГОДИНА И МЕСТО ИЗДАЊА

Октобар 2025, Београд

ИСБН број

ISBN-978-86-83314-02-7

КАКО ДО ПРОЦЕНЕ ПОТРЕБА МЛАДИХ ИСКУСТВО И НАУЧЕНЕ ЛЕКЦИЈЕ КАНЦЕЛАРИЈА ЗА МЛАДЕ

Увод

Ова публикација је припремљена у оквиру сарадње Немачке и Србије, коју спроводи Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH у партнерству са Министарством туризма и омладине Републике Србије.

Публикација представља искуства представника канцеларија за младе (КЗМ) у вези са истраживањем и проценом потреба младих. Документ пружа преглед целокупног процеса – од припреме и спровођења процене, до анализе података и сагледавања научених лекција.

Овај документ приказује како су КЗМ кроз истраживање потреба и консултације са младима осигурале да се глас младих чује у процесима доношења одлука. У прикупљању релевантних искустава су учествовали представници и представнице канцеларија за младе: Врање, Власотинце, Обреновац, Жабари и Ваљево, уз посебан допринос представника канцеларије за младе из Куршумлије.

Процена потреба младих кључна је за креирање политика и програма који одговарају њиховим интересовањима и изазовима. Упитници за процену потреба представљају основни алат јединица локалних самоуправа за прикупљање информација које омогућавају боље разумевање специфичних потреба младих у њиховим заједницама. Ове информације су корисне за КЗМ и јединице локалне самоуправе током израде докумената јавних политика на локалном нивоу, али и током приоритизације активности КЗМ на годишњем нивоу.

У циљу поједностављења и унапређења овог процеса, развијен је овај оквирни упитник који се заснива на Стратегији за младе у Републици Србији за период од 2023. до 2030. године и досадашњим искуствима и упитницима које су користиле локалне самоуправе. Овај оквир служи као флексибилан алат који канцеларије за младе могу прилагодити специфичностима својих заједница. До сада је најмање пет локалних самоуправа користило овај упитник за дефинисање приоритета младих и обликовање својих програма.

Канцеларије за младе играју кључну улогу у прикупљању података, организовању консултација и осигуравању да потребе младих буду део локалних планова и програма. Поред упитника, коришћене су и фокус групе, радионице и директне консултације како би се осигурало дубље разумевање ставова младих. Овај документ пружа практичне смернице за спровођење процене потреба младих и препоруке за њену ефикаснију примену, са циљем оснаживања локалних самоуправа и веће укључености младих у друштвене процесе. Ова публикација је настала као подршка канцеларијама за младе на основу несебично подељеног искуства од стране колега и колегиница. Искрена захвалност

Петру Дикићу,
Канцеларија за младе Куршумлија

Луки Трајковићу,
Канцеларија за младе Врање

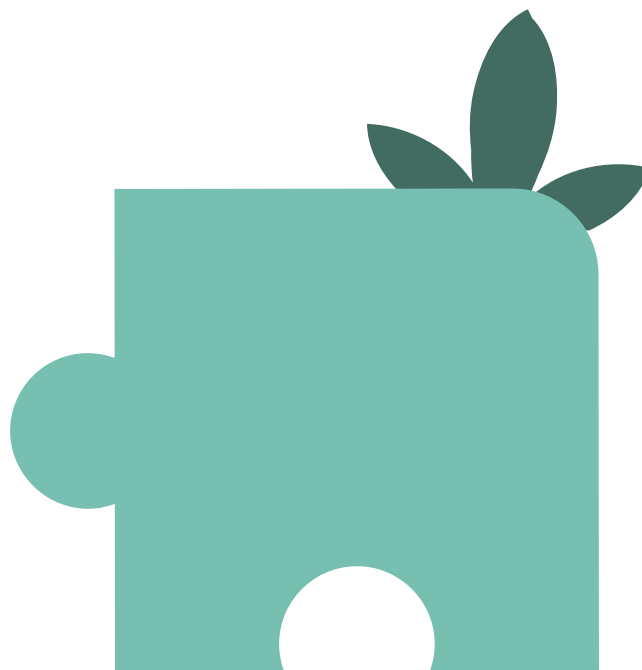
Тамари Ћирић,
Одељење за информисање и бригу о
младима градске општине Обреновац

Светлани Сајић,
Канцеларија за младе Ваљево

Маринку Ђорђевићу,
Општинска управа Власотинце

Вељку Сарићу,
Канцеларија за младе Жабари

Захваљујући њима и примерима које су поделили ова публикација ће омогућити драгоцен оквир за рад.

О Немачкој развојној сарадњи у Србији

Од самог почетка Немачке развојне сарадње у Србији, Савезна Република Немачка пружа активну подршку Републици Србији у стварању бољих услова за живот младих, омогућавајући им веће шансе за образовање, запошљавање и друштвену интеграцију.

Смернице и научене лекције представљене у публикацији произилазе из богатог искуства сарадње Немачке организације за међународну сарадњу (ГИЗ), Министарства туризма и омладине и 14 јединица локалне самоуправе на унапређењу локалне омладинске политике и подстицања младих на активно учешће у друштвеном и економском животу заједнице.

Верујемо да ће садржај ове публикације бити користан свим канцеларијама за младе и јединицама локалне самоуправе да локалне политике и одлуке које се тичу младих доносе уз њихову пуну партиципацију и у складу са њиховим потребама у локалним срединама.

Сви термини који су у овом тексту изражени у граматичком мушком роду подразумевају природни мушки и женски род лица на које се односе.

Предлог упитника за процену потреба младих

У наставку је представљен предлог упитника који може послужити као основа у припремној фази за прикупљање мишљења младих о њиховим потребама и ставовима. Развој основног упитника за процену потреба младих у локалним самоуправама заснован је на комбинацији кључних докумената које су канцеларије за младе користиле до сада и практичних искустава њихове примене¹. Стратегија за младе у Републици Србији за период од 2023. до 2025. године пружа стратешки оквир за идентификацију релевантних области, док су искуства локалних самоуправа била кључна за прилагођавање питања стварним потребама младих у заједницама.

Овај упитник омогућава структурисано прикупљање података о кључним темама, као што су образовање, запошљавање, активно учешће у раду локалне заједнице, здравље и безбедност и живот и будућност у локалној заједници. Упитник је осмишљен тако да буде флексибилан и прилагодљив специфичним потребама сваке локалне самоуправе. Канцеларије за младе могу да користе овај оквир упитника и да модификују питања како би се боље уклопила у специфичности њихових заједница, укључујући локалне приоритете и демографске карактеристике младих. На пример, поједине локалне самоуправе прилагодили су упитник увођењем додатних питања о потребама за омладинским центрима или специфичним темама, као што су предузетништво и култура.

Флексибилност упитника омогућава не само његово прилагођавање различитим контекстима већ и лакше спровођење комбиновањем онлајн и офлајн метода. На тај начин, локалне самоуправе имају могућност да ефикасно прикупе податке који ће им помоћи у развоју стратегија и програма за младе / локалних акционих планова.

¹ Укључујући и упитнике о процени потреба младих који су раније развијени и коришћени у пракси (пример КЗМ Куршумлије и КЗМ Крушевца)

Упитник за процену потреба младих

Овај упитник је анониман. Твоји одговори не могу бити повезани са твојим личним подацима. Сврха упитника је да боље разумемо потребе младих у нашој заједници како бисмо могли да креирамо стратегије, програме и активности које ће боље одговарати твојим и потребама других младих у локалној заједници.

Попуњавање упитника траје оквирно 10 минута. Прикупљени подаци биће анализирани искључиво у збирном облику и користиће се за креирање конкретних мера за унапређење омладинске политике и доношење одлука које се односе на младе.

Учешће је добровољно, а сви подаци ће бити третирани са максималном пажњом и у складу са принципима заштите приватности.

Хвала ти што издвајаш време да поделиш са нама своје мишљење! Твој допринос је важан за креирање бољих услова за младе у нашој заједници.

Означите своје одговоре заокруживањем.

ОПШТИ ПОДАЦИ

1 Пол²	- Мушки - Женски
2 Старост (у годинама):	15 -19 година 20 -25 година 26 -30 година
3 Место становања	- Градска средина - Приградска средина - Сеоска средина

ОБРАЗОВАЊЕ

4 Означи степен образовања које имаш:	- Незавршено основно образовање (без формалног образовања) - Основно образовање (завршена основна школа) - Средње образовање (завршена средња школа) - Више или високо образовање (завршена виша школа или факултет) - Мастер, специјалистичке студије (завршене мастер или специјалистичке студије) - Докторске студије (завршене докторске студије)
5 Како оцењујеш могућности за образовање у месту у којем живиш (нпр. доступност и квалитет школа, факултета, курсева, радионица, обука)?	- Веома сам задовољан/на - Углавном сам задовољан/на - Ни задовољан/на ни незадовољан/на - Углавном нисам задовољан/на - Уопште нисам задовољан/на
6 Ако желиш, напиши шта ти највише недостаје када је у питању образовање у твојој заједници:	
7 Да ли у месту у ком живиш имаш прилике да присуствујеш активностима додатног усавршавања/неформалног образовања (креативне радионице, курсеви, семинари, тренинзи, итд.)	- Да - Не - Не знам

² Размотрите да проширите прво питање у коме се од испитаника тражи да наведу свој пол. Наш савет је да поред могућности мушког и женског пола, питање заправо обухвати пол/род и да поред ове две опције 'М-Ж' додате и опцију: 'друго' као и опцију 'не желим да се изјасним'. Препоручује се проширење овог питања како би укључивало и друге родне идентитете у складу са принципима инклузивности и једнакости. Ово омогућава прецизније прикупљање података и боље разумевање различитих друштвених група.

8 Ако би постојале радионице/курсеви, које од следећих тема би те највише занимале? (можете изабрати више од једног одговора):

- Страни језици
- ИТ
- Лични развој /Психолошке/ педагошке теме
- Запошљавање (писање радне биографије - ЦВ, активно тражење посла, итд.)
- Предузетништво
- Здравље младих
- Безбедност младих
- Толеранција и социјална инклузија
- Екологија
- Демократија и људска права
- Култура
- Развој заједнице
- Друго : (наведи) _____
- Нисам заинтересован/на

ЗАПОШЉАВАЊЕ

9 Који је твој тренутни радни статус?

- Запослен/а (уговор о раду)
- Самозапослен /а (власник/ца бизниса, предузетник/ца, фриленсер/ка)
- Ангажован/а на привременим или повременим пословима
- Радим у породичном домаћинству (пољопривредно, занатско, трговачко, др.)
- Незапослен/а, али активно тражим посао
- Незапослен/а и не тражим посао
- Студент/киња без посла
- Друго (наведи)

10 Да ли си до сада имао/ла прилику да учествујеш у програмима каријерног вођења?

- Да
- Не
- Не знам/нисам сигуран

11	На којим програмима каријерног вођења и саветовања си учествовао/ла?	• Каријерно информисање о факултетима и високим школама • Професионална оријентација • Радионице на тему вештина важних за активно тражење посла (писање ЦВ -ија , мотивационог писма) • Групно каријерно саветовање • Радионице за планирање и управљање каријером • Тестирање психолошким тестовима • Радионице на тему меких вештина (тимски рад, комуникационе Вештине итд.) • Индивидуално каријерно саветовање • Каријерно информисање о занимањима и тржишту рада • Реални сусрети са представницима одређених професија
12	Да ли си до сада обављао/ла праксу у некој компанији/фирми/организацији?	• Да • Не, али сам информисан/а да постоји програм стручне праксе • Не нисам учествовао/ла и нисам информисан/а да постоји програм стручне праксе
13	Да ли сматраш да би ти стицање нових знања и вештина помогло у проналажењу посла?	• Да • Не
14	Која знања и вештине мислиш да ти могу помоћи да лакше пронађеш посао који желиш?	• Комуникационе вештине • Писање ЦВ-ија • Припрема за интервју за посао • Познавање страних језика • Друго (наведи)_____
15	Да ли си размишљао/ла да покренеш сопствени посао?	• Да • Не
16	Да ли си упознат/а са могућношћу добијања субвенција/неповратних средстава за покретање сопственог бизниса?	• Да • Не
17	Да ли си размишљао/ла да се одселиш из општине/града ради запослења?	• Да • Не
18	Ако јеси, где си размишљао/ла да се одселиш?	• Други град у Србији • Земље у региону • Иностранство
17	Ако си размишљао/ла о одласку, молим те наведи своје разлоге за одлазак:	• _____

- 18** Ако јеси, где си размишљао/ла да се одселиш?
- Други град у Србији
 - Земље у региону
 - Иностранство

- 19** Ако си размишљао/ла о одласку, молим те наведи своје разлоге за одлазак:

АКТИВНО УЧЕШЋЕ У РАДУ ЛОКАЛНЕ ЗАЈЕДНИЦЕ

- 20** Да ли по твом мишљењу органи града/општине посвећују потребну пажњу младима и њиховим потребама?
- Да
 - Не

- 21** Шта би предложио/ла да град/општина уради како би више уважила потребе младих?

- 22** Да ли си упознат/а са радом Савета за младе? (искључити ово питање ако Савет није формиран)
- Да
 - Не

- 23** Да ли си упознат/а са радом Канцеларије за младе? (искључити ово питање ако Канцеларија за младе није формирана)
- Да
 - Не

- 24** Шта би по твом мишљењу требало да раде Савет за младе и/или Канцеларија за младе?

- 25** Да ли у средини у којој живиш постоји омладински простор, место или локација у коме се млади друже, организују различите активности и квалитетно проводе слободно време?
- Да
 - Не

- 26** Ако простор за младе не постоји, да ли би желео/ла да град/општина издвоји најмање један објект који би био искључиво намењен младима?
- Да
 - Не

27 Наведи активности за које сматраш да би требало да организују у простору намењеном младима?

28 Да ли си некада волонтирао/ла?

- Да
- Не

29 У којим областима си активан/а односно волонтирао/ла:
(можеш да одабереш више одговора)

- Ученички/Студентски парламент
- Спортски клуб
- Омладински хор/музички ансамбл
- Културно – уметничко друштво
- Удружење грађана
- Политичка странка
- Црвени крст
- Верска заједница
- Друго (наведи) _____
- Нисам активан/на

30 Да ли си упознат/а са могућностима за учешће младих у доношењу различитих одлука на нивоу града/општине?

- Да
- Не

31 Да ли си некад учествовао/ла у некој од јавних расправа или другог облика учешћа?

- Да
- Не

32 Шта те најчешће спречава да се укључиш у активности које се реализују за младе?
(можеш одабрати више одговора)

- Недостатак времена
- Нисам пронашао/ла занимљив садржај до сада
- Не видим корист / сврху од тога
- Неинформисаност
- Нико од мојих пријатеља не жели да иде са мном, а не желим да идем сам/а.
- Не занимају ме такве ствари
- Друго: _____

33 Да ли би предложио/ла неки додатни вид учешћа у доношењу одлука на нивоу града/општине који би био више прилагођен теби и другим младим особама? Ако да, који?

- Да
- Не

ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

- 34** Шта је према твом мишљењу највећи проблем у области заштите животне средине у твом окружењу?
- Загађен ваздух
 - Загађење река
 - Проблеми депонија
 - Неконтролисана сеча шума
 - Изградња приватних хидроелектрана
 - Не знам, не могу да проценим
 - Нешто друго, навести_____
-
- 35** Да ли си у последњих годину дана учествовао/ла у некој акцији на тему заштите животне средине?
- Да
 - Не
 - Не знам

ЗДРАВЉЕ И БЕЗБЕДНОСТ

- 36** Да ли се осећаш безбедно у месту у ком живиш?
- Да
 - Не
-
- 37** Да ли је по твом мишљењу у средини у којој живиш лако доћи до неке психоактивне супстанце (дрога, алкохол, итд.) у?
- Веома је тешко
 - Тешко је
 - Лако је
 - Не знам
-
- 38** Да ли се у средини у којој живиш организују здравствени превентивни прегледи и да ли си упознат/а са тиме?
- Да
 - Не
-
- 39** Да ли је по твом мишљењу, у средини у којој живиш присутно вршњачко насиље међу младима?
- Да
 - Не
 - Нисам сигуран
-
- 40** Који облик вршњачког насиља је најчешћи?
- Вербално насиље
 - Друштвено искључивање и клеветање
 - Културно насиље
 - Физичко насиље
 - Сајбер насиље
 - Сексуално насиље

41 Да ли си задовољан/на мерама које се у локалној заједници предузимају у вези са унапређењем безбедности младих?

- Да
- Не

42 Шта видиш као простор за унапређење у овој области?

СОЦИЈАЛНА ИНКЛУЗИЈА

43 Да ли се на било који начин осећаш угрожено, дискриминисано? Да ли по твом мишљењу припадаш некој од осетљивих група?

- Да
- Не
- Не знам, не могу да проценим

44 Које су од наведених осетљивих група младих највише изложене дискриминацији у друштву?

- Млади угрожени сиромаштвом
- Млади са инвалидитетом
- Млади Роми и Ромкиње
- Млади припадници LGBTIQ+ популације
- Млади незапослени
- Млади без родитељског старања
- Млади у руралним подручјима
- Млади људи са нерешеним стамбеним статусом
- Младе жене
- Млади који живе у избеглиштву и расељењу
- Млади родитељи
- Млади повратници у процесу реадмисије
- Млади у NEET статусу (млади који нису у процесу образовања, нису запослени или на обуци)
- Не знам, не могу да проценим

ЖИВОТ И БУДУЋНОСТ У ЛОКАЛНОЈ ЗАЈЕДНИЦИ

- 45** Који су по твом мишљењу проблеми са којима се млади највише суочавају у твојој средини? (одабери максимално три одговора)
- Немогућност да млади утичу на дешавања у свом окружењу
 - Недовољна информисаност
 - Недостатак места за провођење слободног времена
 - Недостатак културних дешавања
 - Недостатак прилика за образовање
 - Образовање недовољно осетљиво за потребе младих
 - Вршњачко насиље
 - Недовољна безбедност
 - Дискриминација
 - Незапосленост и економски проблеми
 - Запошљавање „преко везе“
 - Непоштовање прописа и закона
 - Корупција
 - Криминал
 - Друго:_____
-
- 46** Наведи за које садржаје си заинтересован/на у средини у којој живиш? (може и више одговора)
- Посета биоскопу
 - Посета позоришту
 - Одлазак на концерт
 - Спортски догађај
 - Посета музеју
 - Посета галерији
 - Посета историјски/културно значајног места
 - Друго:_____
-
- 47** Да ли видиш себе у граду/општини за 10 година?
- Да
 - Не
 - Нисам сигуран
-
- 48** Шта по твом мишљењу недостаје у граду/општини како би ти, као млада особа био/ла задовољнији квалитетом живота?
-
- 49** Да ли постоји још нешто што те нисмо питали, а ти мислиш да је важно за младе у твојој општини/твом граду?

ХВАЛА ТИ!

Научене лекције о процени потреба младих

Процес процене потреба младих представља важан корак у осмишљавању стратегија и политика које одговарају њиховим интересима. Током дискусија са представницима канцеларија за младе, идентификовани су кључни елементи овог процеса – од дефинисања садржаја упитника, преко одабира метода за мотивацију и ангажовање младих, до анализе и примене прикупљених података. Свака фаза носи своје специфичне изазове и прилике.

У наставку, кроз искуства представника локалних самоуправа, анализирамо кључне лекције и практичне примере који показују како процене потреба младих могу постати моћно средство за обликовање политика које су заиста у служби младих.

НАУЧЕНА ЛЕКЦИЈА	НАУЧЕНА ЛЕКЦИЈА	ПРАКТИЧНА ИСКУСТВА
Дизајн упитника и важност отворених питања	Дужина упитника треба да буде оптимална да млади одговоре на сва питања којима се обухватају њихове потребе на које планским документом може да се одговори. Дизајн упитника треба да омогући младима да лако изразе своје мишљење. Остављајући простор за отворена питања, младима је дозвољено да допуне своје одговоре или укажу на проблеме који нису директно адресирани. Иако ова пракса побољшава квалитет прикупљених података, једнако је важно размотрити где су отворена питања најкориснија. Пошто су одговори на отворена питања сложенији за анализу – посебно када постоји велики број попуњених упитника – важно је пронаћи равнотежу између структурираних и отворених питања како би се осигурао квалитетан увид, али и одржива анализа података.	Канцеларија за младе из Враћа је приликом израде локалне стратегије за младе припремила упитник који је имао између 70 и 80 питања у 10 области који је захтевао дуже време за попуњавање. Током обраде података, схватили су да су неки упитници остали недовршени због дужине упитника. Канцеларија за младе из Обреновца има праксу да било приликом годишњих процена потреба младих или процена везаних за израду стратешких докумената остави отворен простор мимо дефинисаних тема да млади допуне и искажу неко своје виђење, мишљење или потребу.

Циљне групе и изазови укључивања	Укључивање различитих група младих, попут средњошколаца, студената и младих који нису запослени, нису у образовању, нити су на обуци кључно је за свеобухватно разумевање заједничког окружења младих људи. Међутим, неке од ових група младих често показују мањи интерес за учешће, што може бити изазов. За већи одзив, упитници треба да буду прилагођени и сажети како би се избегло да учесници одустану због дужине или комплексности упитника.	Канцеларија за младе из Власотинца је како би повећала одзив и укључила све циљне групе, (конкретно, младе са села и Роме) у процену потреба младих, ступила у контакт са Центром за социјални рад и директно одлазила у насеља где доминантно живи ромско становништво како би их информисала о постојећој процени и изради Локалног акционог плана за младе. Искуство рада Канцеларије за младе из Ваљева је показало да је неопходно користити више канала за контакт како би се обезбедио већи одзив младих. У њиховом случају то су постигли кроз директне разговоре на Академији струковних студија и Универзитету Сингидунум, као и путем састанака са директорима средњих школа, представницима студентских и ђачких парламената.
Узорковање у процени потреба младих	Када спроводите истраживање потреба младих, важно је дефинисати минималан број испитаника како би подаци били релевантни и поуздани. Препоручује се да се узорак обликује у складу са величином популације младих у вашој заједници, а узимајући у обзир и различите социодемографске групе. Узорковање у процени потреба младих треба бити пажљиво планирано како би резултати били поуздани и применљиви у креирању омладинских политика и програма.	Искуства анкетираних представника канцеларија за младе показују да није довољно прикупити мањи број упитника или ограничити истраживање на једну групу испитаника, јер то не даје потпуну слику о потребама младих. Узорак треба да обухвати различите категорије младих – средњошколце, младе из руралних и урбаних средина, младе из осетљивих рупа.

Примена електронских и комбинованих метода за прикупљање података

Електронски алати као што су Google упитници показали су се корисним због своје ефикасности у дистрибуцији и прикупљању података. Осим тога, комбиновање онлајн и физичких метода сакупљања података, било на неким догађајима, инфо пултовима или другом облику директне комуникације, може додатно побољшати разумевање потреба младих. Ова пракса омогућава боље сагледавање ставова кроз директну интеракцију док електронски упитници обезбеђују квантитативне податке који се лакше анализирају.

Канцеларија за младе из Жабара је поред дистрибуције упитника путем друштвених мрежа, организовала и три (3) фокус групе са младима. Фокус групе су укључиле доминантно средњошколце или тек свршене ученике. Ово искуство им је показало да млади људи у општини нису имали претходна искуства и могућности да допринесу својим предлозима, а да се то не тиче директно школе.

Долазак до група које је теже идентификовати

Приступ теже доступним групама младих, као што су млади који живе на селу, Роми, или млади са инвалидитетом, захтева специфичне методе и приступе. Препоручљиво је успоставити партнерства са локалним организацијама које већ имају поверење ових заједница. Такође, корисно је формирати и мобилне тимове који могу ићи директно у заједнице, организовати радионице или друге активности које су прилагођене њиховим специфичним потребама и околностима. Важно је укључити и представнике/чланове самих заједница у процес планирања и реализације, како би се осигурало да активности буду релевантне и приступачне.

Када разматрате потенцијална места за упознавање младих људи – било да их упознајете са планираним активностима или прикупљате информације директно за процене – можете ускладити свој календар са локалним догађајима, као што су градски дани, спортски догађаји, концерти, сајмови и слична окупљања.

Канцеларија за младе из Обреновца је већ идентификовала да им је изазовно да допру до нпр. младих из сеоских средина. Сходно томе у процени потреба младих улажу додатне напоре да организују посете местима где се млади окупљају.

Промовисање истраживања и прикупљање потреба младих како би се више укључили

Активна промоција истраживања потреба младих је кључна за њихово веће укључивање. Ово обухвата коришћење различитих медијских канала за ширење информација о истраживању, као што су друштвене мреже, локални медији и различити билтени односно странице на друштвеним мрежама које посећују млади. Организовање информативних сесија, радионица и укључивање познатих личности са локала такође може повећати интерес младих за учествовање.

Искуства свих канцеларија за младе са којима смо разговарали показују да је комбинација промоције на друштвеним мрежама, физичког присуства на догађајима и директним ангажманом у школама била кључна за повећање броја младих који учествују у истраживањима.

Такође, израда QR кода који је био дистрибуиран на различитим местима где се окупљају млади се показао као добро решење. Код израде QR кода је важно да водите рачуна и креирате QR код који није привремен и који функционише током целог периода процене потреба (док је упитник отворен за попуњавање). QR кодове можете да одштампате било као налепнице, постере, визит карте и да делите на свим местима где се окупљају млади. Искуство Канцеларије за младе из Ваљева је показало да је комбинација различитих метода и канала комуникације дала најбоље резултате. Коришћење Viber и WhatsApp група волонтера Канцеларије за младе им је омогућило бржу и директнију комуникацију са младима, док су анкете на Instagram-у и Google Drive-у помогле да се истраживање приближи циљној групи на платформама које они већ користе.

Важност фокус група у разумевању потреба младих	Фокус групе су се показале као ефикасан метод за дубље разумевање ставова и потреба младих поред прикупљања података кроз упитнике. Ова метода омогућава учесницима да изразе своје мишљење у интерактивном окружењу, што може довести до бољег разумевања сложених тема које их интересују. Интеграција фокус група с упитницима осигурава да се прикупљене информације могу користити за формулисање прецизнијих стратегија које адресирају специфичне потребе и нуде адекватне мере.	У случају канцеларија за младе из Врања, Власотинаца и Жабара, фокус групе су омогућиле младима да изразе своје мишљење у отвореној дискусији. То је била прилика за њих да елаборирају своје одговоре, за разлику од стандардног упитника. Додатно, у случају Врања, фокус групе су организоване са рањивим групама младих (особама са инвалидитетом, младим Ромима и младим родитељима) омогућавајући дубљи увид у њихове специфичне потребе.
Анализа података након прикупљања података путем упитника	Након прикупљања података путем упитника, темељита анализа је кључна за добијање валидних закључака. Анализа треба да укључи квантитативне методе за обраду нумеричких података, као и квалитативне технике за дубинско разумевање отворених одговора. Важно је користити софтверске алате (Excel, urveyMonkey, SP-SS итд.) који могу помоћи у ефикасној обради и визуализацији података, што олакшава идентификацију трендова и узорака који су релевантни за даље планирање стратегија и програма.	Канцеларија за младе у Врању спроводила је истраживања користећи комбинацију онлајн и офлајн метода. Годишње анкетање младих обухватило је широк спектар тема – од запошљивости и образовања до безбедности и слободног времена. Након прикупљања података, тим је вршио анализу по тематским областима, користећи квантитативне методе за визуелизацију резултата (графикони, дијаграми) и квалитативне технике за тумачење отворених одговора. Ови подаци коришћени су за дефинисање локалне стратегије за младе, уз укључивање институција и удружења у креирање конкретних мера. Канцеларија за младе из Обреновца је анализирала податке у сарадњи са институцијама и невладиним организацијама, а посебан фокус стављен је на теме које су млади препознали као приоритете, попут запошљавања и омладинских простора. На основу резултата, прилагођене су мере у документима јавне политике за младе на локалу.

Упоредивање резултата из упитника са другим доступним подацима	Упоредивање података из упитника са постојећим статистичким годишњацима, подацима из пописа становништва, актуелним стратегијама и акционим плановима који се тичу младих, може пружити додатни контекст и потврдити налазе или указати на нове трендове. Ово упоређивање помаже у верификацији података и побољшава поузданост закључака. Такође, омогућава идентификацију области које захтевају додатно истраживање или хитне интервенције.	Канцеларија за младе из Обреновца је упоређујући резултате анкете са претходним истраживањем из 2021. године, уочила промене у приоритетима младих и прилагодила Локални Акциони План како би боље одговорили на тренутне потребе младих.
Креирање радне групе која укључује различите актере	Формирање радне групе која укључује школе, универзитете, спортске клубове, месне заједнице и друге релевантне актере може знатно помоћи у ефикаснијем приступу младима, посебно онима из теже доступних група. Ова радна група треба да буде мултидисциплинарна и да функционише на принципима инклузивности и сарадње. Укључивање различитих перспектива и ресурса омогућава боље разумевање потреба младих и осмишљавање целовитијих и одрживијих интервенција. Посебно је важна улога омладинских радника/ца који кроз свакодневни непосредни рад са младима имају увид у потребе и потенцијале различитих група. Њихово укључивање у процес мапирања потреба младих и израду стратешких докумената доприносило је квалитетнијим и инклузивнијим политикама.	Искуство Канцеларије за младе из Жабара је показало да је неопходно да формирају тим младих који би се директно бавио прикупљањем података на терену, чиме би осигурали бољу покривеност и веће учешће младих из различитих средина. У Врању је нпр. формирана радна група од 10-14 људи, укључујући представнике школе, омладинских организација и институција, а додатно је ангажовано још 40 младих који су помагали у истраживању и анализи података.

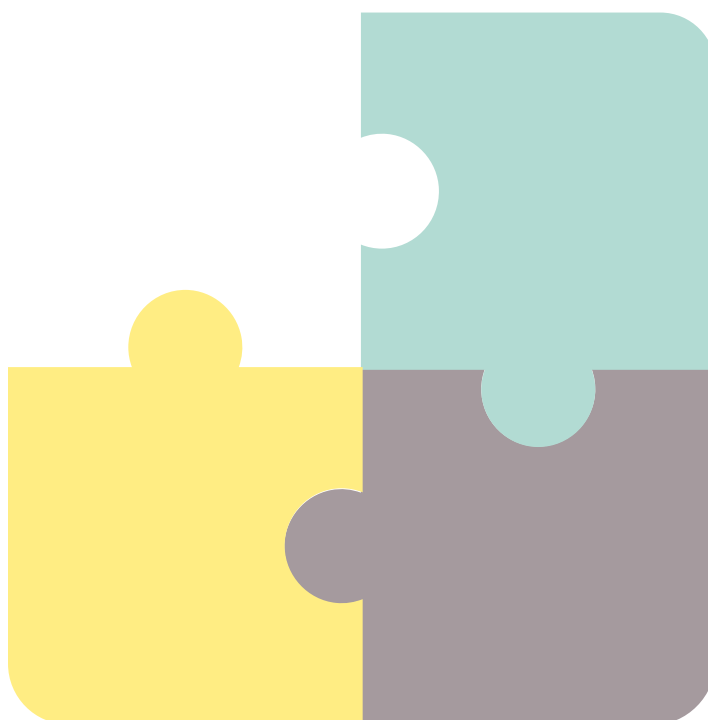

Транспарентност у коришћењу података

Транспарентност у објашњавању како ће прикупљени подаци бити коришћени кључна је за мотивацију младих да учествују у истраживањима и анкетама. Јасно комуницирање циљева истраживања, као и то како ће добијени резултати допринети креирању или побољшању политика, програма или услуга које их директно погађају, повећава вероватноћу њиховог ангажмана. Треба отворено разговарати о плановима за даљу употребу података, укључујући и мере заштите приватности и анонимности учесника. Овакав приступ не само да појачава поверење у процес, већ и подстиче осећај одговорности и учешћа међу младима, што је суштински важно за успех сваког истраживачког подухвата.

У Врању су након обраде података, организовали презентацију резултата за медије, младе и ширу заинтересовану јавност, јасно показујући како ће одговори младих утицати на локалне стратегије и будуће мере подршке.

У Обреновцу, нпр. млади су показали веће интересовање када су добили објашњење да ће резултати истраживања директно утицати на планирање омладинског центра, што је повећало њихову мотивацију да учествују.

Практични савети за процену и испитивање потреба младих

ШТА ТРЕБА РАДИТИ 	ШТА НЕ ТРЕБА РАДИТИ
Кратки и јасни упитници уз употребу једноставног језика прилагођеног младима Упитник не би требало да траје дуже од 5-10 минута како би се смањио број недовршених одговора.	Не стварајте предуге и сложене упитнике. Велики број питања демотивише младе да попуне цео упитник и резултира непотпуним подацима.
Комбиновати методе прикупљања података Користити комбинацију упитника, фокус група и неформалних разговора како би се добила целовита слика потреба младих.	Немојте користити упитнике као једини метод истраживања Потребно је укључити и друге методе, јер упитници не одражавају увек реалне потребе свих младих.
Ангажовање младих као анкетара и промотера Укључивање младих у процес истраживања повећава одзив и јача поверење у процес.	Немојте занемарити комуникацију са младим људима током процеса. Млади треба да знају зашто се истраживање спроводи и како ће њихови одговори бити употребљени.
Коришћење различитих канала за прикупљање података Директна комуникација, друштвене мреже, школе, омладински центри, локалне манифестације – све ово може допринети већем броју попуњених упитника.	Не ослањати се искључиво на онлајн упитнике Многи млади људи из руралних средина и осетљивих група немају приступ интернету или не могу на исти начин да користе све дигиталне алате активно и потребна им је додатна подршка.

Посебан фокус на тешко доступне групе младих

Планирајте прилагођене приступе за младе људе из руралних средина, младе Роме, младе са инвалидитетом и друге осетљиве групе.

Не фокусирати се само на једну групу младих

Старији млади (20-30 година), студенти и млади из руралних средина често буду изостављени из истраживања.

Праћење процеса прикупљања података

Редовни састанци истраживачког тима кључни су за праћење напретка и благовремено реакцију ако одзив испитаника није задовољавајући. Ови састанци омогућавају процену тренутног стања, идентификовање изазова и доношење одлука о могућим прилагођавањима у процесу.

Флексибилно прилагођавање промоције истраживања – ако се покаже да је број испитаника мањи од планираног, тим треба да размотри додатне промотивне активности, попут интензивније кампање на друштвеним мрежама, сарадње са школама и универзитетима или ангажовања младих као анкетара и амбасадора истраживања.

Немојте пасивно чекати да се довољан број младих укључи

Не ослањајте се само на почетни план прикупљања података без редовне провере напретка. Ако не пратите процес и не реагујете благовремено, можете завршити са премалим или нерепрезентативним узорком. У случају слабог одзива, важно је правовремено прилагодити и појачати промоцију истраживања и пронаћи додатне начине да допрете до младих.

Редовно спровођење годишњих истраживања

Континуирано праћење потреба младих помаже у планирању програма и политика.

Не заборавити на континуитет

Потребе младих се мењају, па процена не треба да буде једнократан процес, већ део континуираног дијалога са младима.

Јасна повратна информација учесницима Обавезно обавештавати младе о резултатима истраживања и како ће њихови одговори бити коришћени.	Не користити повратне информације само “про форме”; Повратна информација не би требало да буде само кратко објављена или послата у извештају, већ представљена на начин који је младима занимљив и релевантан - кроз визуале, кратке видео поруке, догађаје или дискусије где могу постављати питања и видети како њихови одговори заиста нешто мењају.
Осигурати да резултати истраживања воде ка конкретним мерама Анализа података треба да резултира препорукама за локалне стратегије, програме за младе, акционе планове и друга документа која се заиста имплементирају.	Не занемарити буџетско планирање истраживања и још важније средства за спровођење мера које произилазе из процена потреба младих Стратегије, планови без опредељених средстава за спровођење неретко остају само на папиру и отежавају адекватну бригу о младима и њиховим потребама
Планирати довољно времена за процес истраживања Припрема, спровођење и анализа резултата морају бити пажљиво испланирани како би се добили квалитетни подаци. Искуства из праксе показују да је оптималан период за прикупљање података од 2 до 8 недеља, у зависности од обима истраживања и циљних група. Превише кратак рок може резултирати недовољним бројем одговора, док предугачак период може смањити ангажованост испитаника. Ускладите свој календар са званичним календаром школа и других институција, како бисте избегли периоде када су млади људи мање доступни, попут распуста, испитних рокова или празника. Тиме ћете повећати одзив и осигурати репрезентативност узорка.	Не завршити истраживање без адекватне обраде података Потребно је планирати и ресурсе за анализу података, како квантитативних, тако и квалитативних. Избегавајте покретање процене потреба младих у периодима школских распуста, јер ће одзив бити значајно мањи и биће теже доћи до различитих група младих, посебно средњошколаца и студената. Планирајте истраживање у периодима када су млади активни у својим заједницама и образовним установама, како бисте обезбедили што репрезентативнији узорак и квалитетније податке.

Ускладити упитнике са стратешким документима и законима

Пре почетка истраживања, неопходно је упознати се са прописаним обавезама у Закону о планском систему и Закону о локалној самоуправи.

Не занемаривати транспарентност у процесу истраживања.

Млади и друге заинтересоване стране (институције, удружења, доносиоци одлука) треба да имају увид у резултате истраживања.

ПРИЛОГ:

Корисни приручници и публикации за будуће процене потреба младих

Приручник за израду документа јавне политике на локалном нивоу

Овај приручник пружа основне смернице за израду локалних стратегија и других докумената јавне политике за младе на локалном нивоу, објашњавајући кључне кораке у процесу, њихову важност, начин спровођења и најчешће грешке које треба избећи. Намењен је представницима локалних власти и институција које се баве омладинском политиком, односно онима који имају кључну улогу у креирању и спровођењу ових докумената.

Приручник је осавремењен како би рефлектовао промене у правном оквиру Републике Србије, као и међународне прописе и достигнућа у области омладинске политике. Његов циљ је да подржи локалне самоуправе у доношењу ефикасних, инклузивних и стратешки усмерених политика за младе.

Приручник за учешће јавности у планирању, изради и праћењу спровођења јавних политика и прописа

Приручник Републичког секретаријата за јавне политике настао је као одговор на потребу за практичним смерницама за укључивање јавности у планирање, израду и праћење спровођења јавних политика и прописа. Његов циљ је да приближи концепт консултација и пружи јасне препоруке за њихово спровођење, у складу са Законом о планском систему Републике Србије и релевантним прописима.

Приручник је првенствено намењен државним службеницима, али је користан и за друге актере који учествују у обликовању политика, укључујући локалне самоуправе и омладинске структуре. Садржај покрива различите аспекте консултативних процеса, од општег правног оквира и метода консултација, преко организовања јавних расправа, до анализа ефеката политика. Такође, садржи примере добре праксе и конкретне смернице за ефикасно укључивање грађана и заинтересованих страна у процесе одлучивања.

У контексту процене потреба младих, овај приручник је релевантан јер наглашава значај партиципативног приступа у обликовању јавних политика. Његове методе и препоруке могу бити корисне за организацију консултација са младима, укључивање у радне групе и осигуравање да глас младих буде заступљен у стратегијама, програмима за младе и акционим плановима који се односе на њих.

Истраживање положаја и потреба младих у Републици Србији

Годишње истраживање које спроводи Министарство туризма и омладине представља најобухватнији преглед положаја младих у Србији. Засновано на репрезентативном узорку и спроведено од стране истраживачке агенције, истраживање обухвата теме као што су образовање, запошљавање, здравље, партиципација, животне навике и ставови младих. Подаци из ове публикације користе се за праћење трендова, креирање јавних политика заснованих на подацима и као основа за израду Индекса благостања младих у Србији. Истраживање је усклађено са Стратегијом за младе Републике Србије за период 2023–2030 и доприноси усклађивању са ЕУРОСТАТ индикаторима омладинске политике.

Алтернативни извештај о положају и потребама младих у Републици Србији

Алтернативни извештај о положају и потребама младих у Србији пружа свеобухватан преглед кључних изазова и трендова у животу младих, ослањајући се на податке прикупљане од 2017. године.

Извештај је намењен доносиоцима одлука на националном и локалном нивоу, као и организацијама цивилног друштва, како би могли да обликују политике и програме који одговарају стварним потребама младих. Кровна организација младих Србије користи Матрицу за праћење подстицајног окружења, која мери институционални и законодавни оквир, економске и социјалне прилике, политичку партиципацију и друштвени активизам младих. Посебан фокус стављен је на њихову улогу у процесу европских интеграција Србије и укључивање у доношење одлука. Овај извештај представља кључни ресурс за све актере омладинске политике, нудећи податке и анализе који могу допринети унапређењу положаја младих у друштву.

МЛАДИ ЗА ЗАЈЕДНИЦУ. ЗАЈЕДНИЦА ЗА МЛАДЕ.